

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Matěj Ondřej Havel

ThDr. František Reyl
kněz, vědec, politik

Disertační práce

Autoreferát

Vedoucí práce: doc. PhDr. Tomáš Petráček, Ph.D., Th.D.

Praha 2016

Úvod

František Reyl (1865 – 1935) byl ve své době jednou z nejvýraznějších osobností katolicismu východních Čech, později, v době výkonu senátorského mandátu, i jedním z klíčových představitelů politického katolicismu První republiky. Po kněžském svěcení působil necelých dvacet let jako místoředitel a později ředitel královéhradeckého chlapeckého internátu Borromaeum, pro který vystavěl novou budovu. Následně byl 3 roky rektorem kněžského semináře v Hradci Králové. Tamtéž dlouhodobě přednášel křesťanskou sociologii. V tomto oboru také publikoval své vědecké práce. Od r. 1912 až do své smrti byl kanovníkem královéhradecké katedrální kapituly; z řadového kanovníka se vypracoval do pozice děkana a později vůbec prvního kapitulního probošta. Od sklonku 19. století se věnoval politice, kde reprezentoval křesťansko – sociální a lidovou stranu. Politika se stávala postupně stále větším dílem jeho práce, což vyvrcholilo v době První republiky, kdy byl Reyl senátorem za ČSL. Současně s politickou činností se horlivě účastnil veřejných schůzí a diskuzí politického, nebo náboženského rázu. Nejdůležitější veřejnou diskuzí byla nejspíš polemika s T. G. Masarykem. Na poli katolického tisku se uplatnil nejvíce na přelomu 19. a 20. století, kdy řídil měsíčník *Časové úvahy* a přispíval do katolického periodika *Obnova*. Celým Reylovým životem se jako nit vine jeho charitativní činnost. Podporoval chudé, studenty i nemajetné staré kněze., schopný budovatel, obětavý filantrop i vytrvalý politik křesťansko-sociální a později lidové strany vyoral pomyslnou hlubokou brázdu na poli katolické církve přelomu 19. a 20. století.

Současná odborná literatura nabízí stručný kritický pohled na Reylovy vědecké publikace v oboru křesťanské sociologie.¹ Částečně je k dispozici popis jeho politické činnosti, a to zejména v rámci křesťansko – sociální, později lidové strany, a působení v senátu. Jedná se o publikace věnované české katolické politice na přelomu 19. a 20. století a v době První republiky (např. Fiala 2008, Hanuš 2005, Marek 2003, 2008, 2011, Pehr 2007, Zapletal 2011)².

¹ zejména: NEŠPOR, Zdeněk R. *Ne/náboženské naděje intelektuálů: vývoj české sociologie náboženství v mezinárodním a interdisciplinárním kontextu*. Vyd. 1. Praha: Scriptorium, 2008. Kriticky je zhodnoceno jeho dílo v: BLÁHA, Arnošt Inocenc. *Československá sociologie: od svého vzniku do roku 1948*. Vyd. 1. Brno: Doplněk, 1997. Studijní texty (Doplněk).

² FIALA, Petr. *Český politický katolicismus 1848-2005*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008, 535 s.

HANUŠ, Jiří. *Malý slovník osobností českého katolicismu 20. století s antologií textů*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2005, 307 s. Dějiny a kultura.

MAREK, Pavel. *Teorie a praxe politického katolicismu 1870 - 2007*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008.

MAREK, Pavel. *Český katolicismus 1890-1914: kapitoly z dějin českého katolického tábora na přelomu 19. a 20. století*. 1. vyd. Rosice: Gloria, 2003, 649 s.

Cíle bádání

Hlavním cílem předkládané disertační práce je sestavit kritický životopis Františka Reyla, s vyčerpáním pokud možno všech dostupných pramenů.

Prvním cílem je popsat Reylovu rodinnou situaci, studia a důležité momenty z osobního života. To jsou často neznámé milníky jeho života, které však spoluutvářely Reylův charakter. Dílčím cílem je zjistit a do kontextu jeho života zahrnout další drobné okolnosti jeho života, např. zájmy, které mohou přiblížit Reylův charakter.

Dalším cílem je charakterizovat Reylovu kněžskou dráhu, popsat a zhodnotit jeho působení v církevních úřadech, které zastával. Nejdůležitějšími jsou zde post ředitele Borromaea, rektora semináře a kanovníka, respektive probošta katedrální kapituly v Hradci Králové.

Třetím cílem je sestavit kompletní přehled Reylových publikací, které budou rovněž charakterizovány. Jedná se o několik odborných publikací, týkajících se zejména křesťanské sociologie, což úzce souvisí s Reylovou vědeckou dráhou a přednáškovou činností v kněžském semináři v Hradci Králové a na Karlově univerzitě v Praze. Je třeba připojit soupis řady textů především apologetického charakteru, publikovaných v monotematických vydáních měsíčníku *Časové úvahy*, a i ty charakterizovat. Často v nich Reyl reagoval na tehdy aktuálně diskutované otázky či události, které zažil.

Následujícím cílem je popsat Reylovu politickou a veřejnou (zejména spolkovou) činnost. Toto je zpracováno z pohledu práce pro katolické spolky, veřejných politických debat a setkání a konečně samotného vykonávání politických funkcí. Charakterizováno je i Reylovo působení v senátu Národního shromáždění v letech 1920 – 1935.

V náznamech se zejména v článcích o F. Reylovi objevují odkazy na jeho dobročinnou práci. Je proto dalším cílem práce sestavit pokud možno co nejširší mozaiku Reylových charitativních aktivit.

MAREK, Pavel. *Čeští křesťanští sociálové: příspěvek k problematice programových a organizačních základů českého politického katolicismu v letech 1894-1938*. 1. vyd. V Olomouci: Univerzita Palackého, 2011, 390 s.

PEHR, Michal. *Cestami křesťanské politiky: biografický slovník k dějinám křesťanských stran v českých zemích*. Praha: Akropolis, 2007.

ZAPLETAL, Ladislav. *Český politický katolicismus v letech 1925-1929*. Vyd. 1. Brno: Vysoká škola Karla Engliš, 2011, 127 s.

Metodika bádání

Z hlediska kompozice disertační práce jsme zvolili chronologický postup od Reylova narození k jeho smrti. Do kontextu Reylova života jsou patřičně zasazeny významné události, jichž se zúčastnil, funkce, které zastával, i publikace, jež vydal. Řada z textů uveřejněných v edici Časové úvahy vzešla z nějakého konkrétního Reylova zážitku či momentální pohnutky. Proto je jejich charakteristika zařazena tam, kam logicky z hlediska časového nebo kauzálního patří. To se týká i velkých Reylových publikací vědeckého charakteru, jež jsou zasazeny v práci podle chronologického klíče. Zbytek publikací je pojednán na jednom místě v kontextu dané Reylovy životní epochy.

K vytyčení hrubých rysů jeho života posloužila primární literatura a články, zejména Reylovi k jubileu věnovaná krátká vzpomínková kniha *Sedmdesátiny probošta a senátora Th. Dr. Fr. Reyla*. Podrobné informace týkající se Reylova života byly vyčerpány z primární literatury vycházející z jeho zážitků a zejména z archivních pramenů. Využili jsme Reylovu pozůstalost, jež je dílem uložena v Literárním archivu Památníku národního písemnictví v Praze a dílem ve Státním okresním archivu v Hradci Králové. Významně posloužily fondy biskupů uložené v Archivu Biskupství královéhradeckého, fondy církevní provenience v SOkA Hradec Králové, fondy v Archivu Univerzity Karlovy a Archivu Poslanecké sněmovny. Kompletní seznam použitých archivních fondů je širší a je uveden níže.

Pro vytvoření dějinného kontextu, případně ke zhodnocení Reylova díla či politické činnosti byla využita sekundární literatura. Její rozsah v současnosti značně přibývá; soupis použité sekundární literatury je rovněž uveden níže.

Obsah a struktura disertační práce

Předkládaná disertační práce je rozdělena do čtyř hlavních kapitol. V první kapitole je nastíněno postavení katolické církve v Čechách i v Evropě v době Reylova života, tedy na přelomu 19. a 20. století. První kapitola tedy slouží k vytvoření dějinného kontextu.

Následující kapitola je ryze biografická, popisuje rodinné zázemí Františka Reyla a jeho život od narození po kněžské svěcení. Součástí je i pojednání o Reylově studiu na královéhradeckém gymnáziu, pobyt v církevním internátu Borromaeum a kněžská formace v hradeckém kněžském semináři.

Třetí kapitola se věnuje Reylovu životu v době působení v chlapeckém internátu Borromaeum a v kněžském semináři, s krátkým přesahem po konec první světové války. Jedná se o dobu vymezenou léty 1890 a 1918. Do textu jsou zapojeny, jak bylo výše uvedeno, kromě životních událostí a pracovních záležitostí také publikace, jež Reyl tehdy vydal. Toto období bylo z hlediska Reylovy publikační a veřejné činnosti nejpłodnější, proto je tato kapitola dis. práce nejrozsáhlejší.

Ve čtvrté kapitole pojednáváme o Reylově životě v době První republiky. Časově je tato kapitola vymezena léty 1918 a 1935, kdy Reyl zemřel. V této době se soustředil hlavně na svoji politickou činnost, zejména v senátu Národního shromáždění. Charakter kapitoly tomu odpovídá. Připojena je podkapitola popisující závěr jeho života.

Následuje závěrečné zhodnocení. K práci jsou připojeny obrazové přílohy, fotografie Reyla, jeho rodiny, míst spojených s jeho životem, a reprodukce některých dokumentů. Následuje připojený kompletní stenografický přepis všech Reylových projevů v senátu, z nichž bylo také pro účely předkládané disertační práce mnoho čerpáno.

Rozsah hlavního textu práce činí 352 993 znaků (196 normostran). Obsah práce je následující.

Úvod

1. Nástin postavení katolické církve ve společnosti v Reylově době (1865 – 1935)
 - 1.1. Postavení církve v Evropě
 - 1.2. Postavení církve v Čechách
2. Reylova cesta ke kněžství
 - 2.1. Reylova rodina
 - 2.2. Dětství a první školní léta
 - 2.3. Studia na královéhradeckém gymnáziu a pobyt v Borromaeu
 - 2.4. Studia v královéhradeckém kněžském semináři
3. Léta strávená v Borromaeu a v kněžském semináři
 - 3.1. Působení v Borromaeu (1890 – 1909)

- 3.2. Spor o sv. Jana Nepomuckého
- 3.3. Pout' do Říma v Milostivém létě r. 1900
- 3.4. Vstup na biskupskou konzistoř
- 3.5. Půchod do kněžského semináře
- 3.6. Druhý sjezd českoslovanských katolíků v Hradci Králové
- 3.7. Pout' do Lurd
- 3.8. Návštěvou u Slovanů
- 3.9. Náboženská diskuze Inteligence a náboženství
- 3.10. Angažovanost v křesťanských odborech
- 3.11. Politikem v křesťansko-sociální a lidové straně
- 3.12. Rektorem kněžského semináře (1909 – 1912)
- 3.13. Konflikt s J. S. Macharem
- 3.14. V. všeobecný sjezd katolíků českoslovanských v Hradci Králové
- 3.15. Bohatá publikační činnost
- 3.16. Spolková činnost
- 3.17. Kanovníkem v katedrální kapitule
- 3.18. Jádro křesťanské sociologie
4. Reyl v době První republiky
 - 4.1. Reylovo působení v ČSL
 - 4.2. Charitativní a podpůrná činnost
 - 4.3. Senátorem v prvorepublikovém parlamentu
 - 4.4. První volební období
 - 4.5. Diecézní katolický sjezd v Hradci Králové r. 1923
 - 4.6. Celonárodní pout' do Říma
 - 4.7. Druhé volební období
 - 4.8. Třetí volební období
 - 4.9. Docentem křesťanské sociologie na Karlově univerzitě
 - 4.10. Reylův odchod ze senátu a z politiky
 - 4.11. Závěr života

Závěr

Seznam použitých zkratek

Seznam pramenů a literatury

Archivní prameny

Tištěné prameny – práce F. Reyla

Tištěné prameny - ostatní

Literatura

Internetové zdroje

Přílohy

Obrazové přílohy

Textové přílohy

Obrazové přílohy

Textové přílohy

Stenografické záznamy Reylových projevů v senátu

Teoretický a praktický přínos disertační práce

Předkládaná disertační práce je přínosná v oblasti českých církevních dějin přelomu 19. a 20. století. Jedná se o kritickou monografii, která popisuje život F. Reyla s důrazem na nejdůležitější mezníky. Jeho život, ve své době dobře známé a důležité osobnosti východočeských církevních dějin, je zde poprvé zevrubně popsán.

Práce zasazuje vědce v oboru křesťanské sociologie, Františka Reyla, do kontextu jeho osobního života a doby, v níž působil. Připomínají se zde také vybrané další osobnosti zabývající se stejným vědním oborem ve vztahu k Reylovi. Charakterizovány, případně začleněny do kontextu dobových událostí či tematicky zasazeny, jsou zde i všechny tiskem vydané Reylovy práce.

Z hlediska politických dějin podává práce přehled vývoje Reylovy politické kariéry v souvislosti s činností křesťansko – sociální strany a později Československé strany lidové. Pomocí analýzy Reylových projevů v senátu NS RČS představuje jeho názorovou orientaci. To je doplněno o analýzu všech jeho uveřejněných publikací, takže si čtenář dokáže udělat představu o Reylově smýšlení v oblasti nejen politické, ale i hospodářské, morální a náboženské. Některé názorové konflikty, jichž se Reyl účastnil a které zachytil dobový tisk, jsou v práci rovněž popsány. To by mohlo přispět k upřesnění obrazu o názorových střetech tehdejší katolické inteligence s opozičními názorovými skupinami.

Na příkladu F. Reyla je v práci popsána dobročinnost kněze přelomu 19. a 20. století, a to vyčerpávajícím způsobem, jak jen to pramenná základna dovolila. Z toho může čtenář práce poznat, které skupiny obyvatel se jevily ve své době jako potřebné z pohledu materiálního zabezpečení, ale také z hlediska budoucnosti církve.

Z hlediska dalšího bádání bude možné na předkládanou práci navázat zejména v oblasti východočeských církevních dějin, respektive dějin Královéhradecké diecéze či katedrální kapituly při královéhradecké katedrále. Bude možné ji využít i při studiu dějin královéhradeckých církevních institucí, zejména Borromaea a kněžského semináře, jež už nyní probíhá. Literatura týkající se politického katolicismu dané doby v současnosti rychle přibývá; předkládaná práce by mohla doplnit mozaiku monografií zabývajících se osobnostmi politického katolicismu přelomu 19. a 20. století. Posloužit může i při výzkumu týkajícího se královéhradeckých biskupů přelomu 19. a 20. století, s nimiž Reyl spolupracoval.

Seznam publikací doktoranda

HAVEL, Matěj Ondřej. Nástin dějin studentského semináře Borromaeum v Hradci Králové. In: POLEHLA, Petr (ed.). *350 let královéhradecké diecéze*. 1. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2015, s. 263-273. ISBN 978-80-7465-160-1.

HAVEL, Matěj Ondřej. Tomáš Petráček. Sekularizace a katolicismus v českých zemích: specifické rysy české cesty od lidové církve k nejateističtější zemi světa.: recenze. *Acta universitatis carolinae theologica*. 2015, **5**(1), 158 - 160.

HAVEL, Matěj Ondřej. *Královéhradecká katedrální kapitula mezi léty 1900 - 2000*. Hradec Králové, 2011. 89 s. Diplomová práce. Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové.

HAVEL, Matěj Ondřej. *Současnost chrámové hudby v Hradci Králové*. Hradec Králové, 2010. Bakalářská práce. Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové. Vedoucí práce doc. PhDr. Stanislav Bohadlo, CSc.

Seznam použitých pramenů

Archivní prameny

Archiv biskupské konzistoře Biskupství královéhradeckého. fond Diecézní soud (nezpracováno).

Archiv biskupské konzistoře Biskupství královéhradeckého. Korespondence biskupa Doubravy týkající se kapituly (nezpracováno).

Archiv biskupské konzistoře Biskupství královéhradeckého. Korespondence biskupa Kašpara (nezpracováno).

Archiv biskupské konzistoře Biskupství královéhradeckého. Reylova nadace pro chudé kněze (nezpracováno).

Archiv KDU-ČSL v Praze. Složka senátora Františka Reyla. Neuspořádáno.

Archiv Poslanecké sněmovny, fond Poslanci a senátoři Národního a Federálního shromáždění, inv.j. 2237, spis senátora Františka Reyla.

Archiv Univerzity Karlovy, fond Katolická teologická fakulta, inv. číslo 653, František Reyl.

Literární archiv Památníku národního písemnictví. fond Reyl František (nezpracováno).

Národní archiv, fond Ministerstvo školství a kultury, Praha – osobní, karton 191, signatura Reyl Frant Dr. 1865 – 1935.

Národní archiv, fond Policejní ředitelství Praha II – evidence obyvatelstva, signatura Reyl František *1865.

Státní oblastní archiv v Zámrsku – Státní okresní archiv Hradec Králové, fond Archiv města Hradce Králové.

Státní oblastní archiv v Zámrsku – Státní okresní archiv Hradec Králové, fond Děkanský úřad a vikariátní úřad Hradec Králové.

Státní oblastní archiv v Zámrsku – Státní okresní archiv Hradec Králové, fond Borromaeum Hradec Králové.

Státní oblastní archiv v Zámrsku – Státní okresní archiv Hradec Králové, fond Jednota sv. Josefa katolických jinochů a mužů Slezské Předměstí.

Státní oblastní archiv v Zámrsku – Státní okresní archiv Hradec Králové, fond Reyl František, ThDr.

Státní oblastní archiv v Zámrsku – Státní okresní archiv Hradec Králové, fond Československá strana lidová - okresní výbor Hradec Králové.

Státní oblastní archiv v Zámrsku – Státní okresní archiv Hradec Králové, fond Reálka Hradec Králové.

Státní oblastní archiv v Zámrsku – Státní okresní archiv Náchod, fond Národní a střední škola Josefov.

Státní oblastní archiv v Zámrsku, fond Sběrka matrik Východočeského kraje.

Tištěné prameny – práce F. Reyla

REYL, František (ed.). *Zpráva o druhém sjezdě československých katolíků v Hradci Králové. Časové úvahy: Periodický měsíčník věnovaný časovým otázkám*. Hradec Králové: Politické družstvo tiskové, 1902, **6**(10-12).

REYL, František (ed.). *Zpráva o V. všeobecném sjezdu katolíků československých: který slaven v Hradci Králové ve dnech od 28. do 31. srpna 1909*. 1. Hradec Králové: Biskupská knihtiskárna v Hradci Králové, 1910.

REYL, František (Pravdomil). *MACHAR a křesťanství: Epištola k „velkému filosofu“*. *Časové úvahy: Periodický měsíčník věnovaný časovým otázkám*. Hradec Králové: Politické družstvo tiskové, 1909, **13**(7).

REYL, František. *Bliže k Římu. Časové úvahy: Periodický měsíčník věnovaný časovým otázkám*. Hradec Králové: Politické družstvo tiskové, 1905, **5**(8).

REYL, František. *Braňme se tiskem!. Časové úvahy: Periodický měsíčník věnovaný časovým otázkám*. Hradec Králové: Politické družstvo tiskové, 1905, **9**(7).

REYL, František. Bytová otázka dělnická. Napsal Dr. Alois Soldát. *Časopis katolického duchovenstva* . 1905, **46**(7-8). s. 735 – 736.

REYL, František. *Církev pronásleduje vědu. Časové úvahy: Periodický měsíčník věnovaný časovým otázkám*. Hradec Králové: Politické družstvo tiskové, 1900, **4**(8).

REYL, František. Dr. Alois Soldát: O jedinosti a nerozlučitelnosti manželství. *Časopis katolického duchovenstva* . 1907, **48**(Slavorum 2). s. 107 – 108.

REYL, František. *Charakter. Časové úvahy: Periodický měsíčník věnovaný časovým otázkám*. Hradec Králové: Politické družstvo tiskové, 1912, **16**(1 – 2).

REYL, František. *Jubileum Mariánské a Lurdy.: Píše Dr. Fr. Reyl, očitý svědek. Časové úvahy: Periodický měsíčník věnovaný časovým otázkám*. Hradec Králové: Politické družstvo tiskové, 1904, **8**(12).

REYL, František. *Klíč ku bohatství.: Národohospodářská úvaha. Časové úvahy: Periodický měsíčník věnovaný časovým otázkám*. Hradec Králové: Politické družstvo tiskové, 1904, **8**(1).

REYL, František. *Manželství přirozené a svátostné. Časové úvahy: Periodický měsíčník věnovaný časovým otázkám*. Hradec Králové: Politické družstvo tiskové, 1906, **10**(12).

- REYL, František. *Návštěvou u Slovanů.: cestopisná črta. Časové úvahy: Periodický měsíčník věnovaný časovým otázkám.* Hradec Králové: Politické družstvo tiskové, 1905, **9**(11).
- REYL, František. *O sociálním významu zpovědi. Časové úvahy: Periodický měsíčník věnovaný časovým otázkám.* Hradec Králové: Politické družstvo tiskové, 1902, **6**(3).
- REYL, František. *O sv. zpovědi.: Sociální úvaha. Časové úvahy: Periodický měsíčník věnovaný časovým otázkám.* Hradec Králové: Politické družstvo tiskové, 1899, **3**(6).
- REYL, František. *O významu katolických spolků. Časové úvahy: Periodický měsíčník věnovaný časovým otázkám.* Hradec Králové: Politické družstvo tiskové, 1900, **4**(2).
- REYL, František. *Obrana úcty Svatojanské. Časové úvahy: Periodický měsíčník věnovaný časovým otázkám.* Hradec Králové: Politické družstvo tiskové, 1910, **14**(6).
- REYL, František. *Ochrana dítěte. Časopis katolického duchovenstva.* 1909, **50**(3).
- REYL, František. *Ochrana dítěte. Časopis katolického duchovenstva.* 1909, **50**(4).
- REYL, František. *Ochrana dítěte. Časopis katolického duchovenstva.* 1909, **50**(5).
- REYL, František. *Ochrana dítěte. Časopis katolického duchovenstva.* 1909, **50**(6).
- REYL, František. *Poměr individua ke společnosti. Časopis katolického duchovenstva.* 1912, **53**(1).
- REYL, František. *Poměr individua ke společnosti. Časopis katolického duchovenstva.* 1912, **53**(2).
- REYL, František. *Poměr individua ke společnosti. Časopis katolického duchovenstva.* 1912, **53**(3).
- REYL, František. *Poměr individua ke společnosti. Časopis katolického duchovenstva.* 1912, **53**(4).
- REYL, František. *Poměr individua ke společnosti. Časopis katolického duchovenstva.* 1912, **53**(5).
- REYL, František. *Poměr individua ke společnosti. Časopis katolického duchovenstva.* 1912, **53**(6 – 7).
- REYL, František. *Poměr individua ke společnosti. Časopis katolického duchovenstva.* 1912, **53**(8).
- REYL, František. *Poměr individua ke společnosti. Časopis katolického duchovenstva.* 1912, **53**(9).
- REYL, František. *Poměr individua ke společnosti. Časopis katolického duchovenstva.* 1912, **53**(10).

- REYL, František. Poměr individua ke společnosti. *Časopis katolického duchovenstva*. 1913, **54**(1).
- REYL, František. Poměr individua ke společnosti. *Časopis katolického duchovenstva*. 1913, **54**(2).
- REYL, František. Poměr individua ke společnosti. *Časopis katolického duchovenstva*. 1913, **54**(3).
- REYL, František. Poměr individua ke společnosti. *Časopis katolického duchovenstva*. 1913, **54**(4).
- REYL, František. Poměr individua ke společnosti. *Časopis katolického duchovenstva*. 1913, **54**(5).
- REYL, František. Poměr individua ke společnosti. *Časopis katolického duchovenstva*. 1913, **54**(6).
- REYL, František. Poměr individua ke společnosti. *Časopis katolického duchovenstva*. 1913, **54**(7 – 8).
- REYL, František. *Proti Volné Myšlence.*: Apologetická studie. *Časové úvahy: Periodický měsíčník věnovaný časovým otázkám*. Hradec Králové: Politické družstvo tiskové, 1907, **11**(12): 1-32.
- REYL, František. *Svobodná škola.*: Pedagogická úvaha Dra. Fr. Reyla. *Časové úvahy: Periodický měsíčník věnovaný časovým otázkám*. Hradec Králové: Politické družstvo tiskové, 1906, **10**(5).
- REYL, František. *Učte se z dějin! Slovo k naší mládeži od starého vlastence*. *Časové úvahy: Periodický měsíčník věnovaný časovým otázkám*. Hradec Králové: Politické družstvo tiskové, 1899, **3**(11 – 12).
- REYL, František. *Vyznání starého hříšníka.*: sděluje Dr. Fr. Reyl. *Časové úvahy: Periodický měsíčník věnovaný časovým otázkám*. Hradec Králové: Politické družstvo tiskové, 1902, **6**(1).
- REYL, František. *Žaloba vydědence XIX. věku.*: zastupuje Dr. Fr. Reyl. *Časové úvahy: Periodický měsíčník věnovaný časovým otázkám*. Hradec Králové: Politické družstvo tiskové, 1901, **5**(2).
- REYL, František. *Biskup Edvard Brynych: Na paměť 30. výročí jeho úmrtí*. *Časové úvahy: Periodický měsíčník věnovaný časovým otázkám*. Hradec Králové: Tiskové družstvo, 1932, **35**(5).
- REYL, František. *Jádro křesťanské sociologie*. Hradec Králové: Politické družstvo tiskové, 1914.

- REYL, František. *Jeden rok v novostavbě b. Borromaea*. 1. Hradec Králové: Biskupská knihtiskárna, 1904.
- REYL, František. *Obrana úcty svatojanské proti dru. Herbenovi*. 1. Chrudim: St. Pospíšil, 1894. Knihovna Obnovy.
- REYL, František. *Proti volné škole.:* Pedagogicko-právnícká úvaha. *Časové úvahy: Periodický měsíčník věnovaný časovým otázkám*. Hradec Králové: Politické družstvo tiskové, 1908, **12**(1 – 2).
- REYL, František. *Reforma manželství*. 1. Hradec Králové: Politické družstvo tiskové, 1906. Knihovna Obnovy.
- REYL, František. *Sociologie v politice*. Praha: Československá akciová tiskárna, 1925.
- REYL, František. *Úkoly sociální politiky: uvažuje THDr. Fr. Reyl, docent křesťanské sociologie při bohosloveckém ústavě v Hradci Králové*. 1. Hradec Králové: Politické družstvo tiskové, 1909. Knihovna Obnovy č. 12.
- REYL, František. *Veliký biskup.:* Pohrobní vzpomínka. *Časové úvahy: Periodický měsíčník věnovaný časovým otázkám*. Hradec Králové: Politické družstvo tiskové, 1903, **7**(1).
- REYL, František: *Cíle třetího sjezdu katolíků diecese královéhradecké v Hradci Králové*, In: *Štít: lidový týdeník českého východu*. Hradec Králové, 1923, **17**(34).
- SKALICKÝ, F. R. *Dobrodinečkové.:* Obrázek blahobytu rolnického. *Časové úvahy: Periodický měsíčník věnovaný časovým otázkám*. Hradec Králové: Politické družstvo tiskové, 1898, **2**(7).
- SKALICKÝ, F. R. Dr. *Volby do českého sněmu: Periodický měsíčník věnovaný časovým otázkám*. Hradec Králové: Politické družstvo tiskové, 1908, **12**(3).
- SKALICKÝ, F. R. *Jan Val. Jirsík. Časové úvahy: Periodický měsíčník věnovaný časovým otázkám*. Hradec Králové: Politické družstvo tiskové, 1899, **3**(1).
- SKALICKÝ, F. R. *Oslava Husova. Časové úvahy: Periodický měsíčník věnovaný časovým otázkám*. Hradec Králové: Politické družstvo tiskové, 1900, **4**(10).

Tištěné prameny - ostatní

BURÝŠEK, Josef a Čeněk TOMÍŠKO. *Péče o kněžský dorost*. 1. Hradec Králové: Tiskové družstvo, 1942.

Catalogus venerabilis cleri saecularis et regularis dioeceseos Reginae-Hradecensis: pro Anno Domini Nostri Jesu Christi 1911. 1. Hradec Králové: Biskupská knihtiskárna, 1911.

Catalogus venerabilis cleri saecularis et regularis dioeceseos Reginae-Gradecensis: pro anno domini nostri Jesu Christi 1924. 1. Hradec Králové: Biskupská konsistoř, 1924.

Časopis katolického duchovenstva. 1893, **74**(10).

Časopis katolického duchovenstva. 1898, **79**(8).

Časopis katolického duchovenstva. 1934, **125**(3).

Časové úvahy: Periodický měsíčník věnovaný časovým otázkám. Hradec Králové: Politické družstvo tiskové, 1901, **5**(4).

Čech. Praha, 1914, **39**(314).

Český západ: illustrovaný týdeník křesťansko-sociální. Plzeň, 1914, **7**(19. 11. 1914).

Gaudium et spes: pastorální konstituce. 1. vyd. Praha: Vyšehrad, 1969. Dokumenta.

HERBEN, Jan. *Jan Nepomucký: spor dějin českých s církví římskou*. 1. Praha: Křesťanský posel, 1893.

HERBEN, Jan. *Jan Nepomucký: spor dějin českých s církví římskou*. 2. Praha: Jaroslav Pospíšil, 1898.

HERBEN, Jan. *Jan z Pomuku a Jan z Nepomuku*. 1. Hradec Králové: Pokrokový klub v Hradci Králové, 1910.

HERRMANN, I. Ladislav Pospíšil. *Zlatá Praha*. 1893, **10**(18), 214.

Hradecké noviny: Deník občanů východních Čech. Hradec Králové, 1995, **4**(217).

III. sjezd katolíků v Hradci Králové: ve dnech 18., 19. a 20. srpna 1923. 1. Hradec Králové: Družstevní knihtiskárna Hradec Králové, 1923.

Intelligence a náboženství: Náboženská diskusse v Královéhradeckém Adalbertinu 23. října 1906. 2. Praha: Čas, 1907, 189 s.

Interpelace poslance Dra. Hrubana a soudruhů podaná v říšské sněmovně dne 18. dubna 1901. Časové úvahy: Periodický měsíčník věnovaný časovým otázkám. Hradec Králové: Politické družstvo tiskové, 1901, **5**(6).

KASAL, Edvard (ed.), Václav LANKAŠ (ed.) a F. St. EISLER. *Almanach 1878 - 1898: Na oslavu dvacetiletého trvání své literární řečnické Jednoty vydali bohoslovci královéhradečtí*. 1. Hradec Králové: Biskupská knihtiskárna, 1898.

KLUMPAR, Jan. *Výroční zpráva cis. král. vyššího gymnasia v Hradci Králové: Podává ředitel ústavu Jan Klumpar na konci roku školního 1884*. 1. Hradec Králové: Ladislav Pospíšil, 1884.

Kraj Královéhradecký: orgán národní strany svobodomyšlné v severovýchodních Čechách. 1945, **36**(8).

Kraj Královéhradecký: orgán národní strany svobodomyšlné v severovýchodních Čechách. 1936, **27**(85).

Kraj Královéhradecký: orgán republikánské strany zemědělského a maloroľnického lidu, 1923, **14**(64 – 65).

Kraj Královéhradecký: orgán republikánské strany zemědělského a maloroľnického lidu, 1923, **14**(66).

Královédvorské hlasy: orgán okresního výkon. výboru českosl. sociálně-demokratické strany dělnické ve Dvoře Králové n. L. Ve Dvoře Králové: Okresní výkonný výbor Československé strany sociálně demokratické, 1934. **15**(4).

Královédvorské hlasy: orgán okresního výkon. výboru českosl. sociálně-demokratické strany dělnické ve Dvoře Králové n. L. Ve Dvoře Králové: Okresní výkonný výbor Československé strany sociálně demokratické, 1935. **16**(7).

Lidové listy: ústřední orgán Československé strany lidové. 1922, **1** (296).

Lidové listy: ústřední orgán Československé strany lidové. 1923, **2**(105).

Lidové listy: ústřední orgán Československé strany lidové. 1932, **11**(92).

Národní listy. Praha, 1915, **51**(31).

Národní politika. Praha, 1914, **32**(280).

NASKE, Miloslav. *Národní shromáždění Československé republiky: Poslanecká sněmovna - Senát - Národní výbor - Revoluční národní shromáždění*. Jičín: Šmejce a spol., 1924.

NASKE, Miloslav. *Národní shromáždění Republiky československé: II. díl - životopisné a statistické příručky*. Jičín: Šmejce a spol., 1928, 95 s.

Naše menšiny: věstník českých menšin v Podkrkonoší : orgán odborů Národní Jednoty Severočeské, Ústřední Matice Školské a tělovýchovné jednoty "Sokol". Malé Svatoňovice: Menšinový sekretariát pro Podkrkonoší, 1927. **7**(1).

Obnova. Hradec Králové: Biskupská knihtiskárna, 1906, **12**(43).

Obnova. Hradec Králové: Biskupská knihtiskárna, 1906, **12**(44).

- Obnova*. Hradec Králové: Biskupská knihtiskárna, 1906, **12**(45).
- Obnova*. Hradec Králové: Biskupská knihtiskárna, 1906, **12**(46).
- Obnova*. Hradec Králové: Biskupská knihtiskárna, 1906, **12**(47).
- Obnova*. Hradec Králové: Biskupská knihtiskárna, 1907, **13**(2).
- Obnova*. Hradec Králové: Biskupská knihtiskárna, 1907, **13**(3).
- Obnova*. Hradec Králové: Biskupská knihtiskárna, 1907, **13**(4).
- Obnova*. Hradec Králové: Biskupská knihtiskárna, 1907, **13**(5).
- Obnova*. Hradec Králové: Biskupská knihtiskárna, 1909, **15**(26).
- Obnova*. Hradec Králové: Biskupská knihtiskárna, 1915, **21**(8).
- Okres Jaroměřský: orgán československé sociálně demokratické strany dělnické na Jaroměřsku a Smiřicku*. Jaroměř: Okresní výbor, 1930, **8**(40).
- Osvěta lidu: neperiodický list pro severovýchodní Čechy*. Hradec Králové: Tiskové a vydavatelské družstvo. 1935, **38** (89).
- P. A. R. Hradecká kolej T. J. r. 1636. *Časové úvahy: Periodický měsíčník věnovaný časovým otázkám*. Hradec Králové: Politické družstvo tiskové, 1901, **5**(1).
- PEKAŘ, Josef. *Tři kapitoly z boje o sv. Jana Nepomuckého*. Praha: Vesmír, 1921.
- Podkrkonošské rozhledy: Orgán strany sociálně-demokratické v severovýchodních Čechách*. Náchod, 1909, **1**(1).
- Ratibor: Neodvislý politický list pro zájmy královéhradeckého kraje*. 1909, **26**(32).
- Ratibor: Neodvislý politický list pro zájmy královéhradeckého kraje*. 1909, **26**(34).
- Ratibor: Neodvislý politický list pro zájmy královéhradeckého kraje*. 1909, **26**(35).
- Ratibor: Neodvislý politický list pro zájmy královéhradeckého kraje*. 1909, **26**(36).
- Ratibor: Neodvislý politický list pro zájmy královéhradeckého kraje*. 1909, **26**(37).
- Ratibor: Neodvislý politický list pro zájmy královéhradeckého kraje*. 1909, **26**(38).
- Ratibor: Neodvislý politický list pro zájmy královéhradeckého kraje*. 1909, **26**(39).
- Ratibor: Neodvislý politický list pro zájmy královéhradeckého kraje*. 1912, **29**(15).
- Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1. Praha: Státní tiskárna, 1920.
- Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1. Praha: Státní tiskárna, 1921.
- Scan: časopis Fakultní nemocnice a Lékařské fakulty UK v Hradci Králové*. Hradec Králové: Nakladatelství ATD, 2005, 15.(1). ISSN 1211-295X.
- Sedmdesátiny probošta a senátora Th. Dr. Františka Reyla: kněze - lidumila, politického, kulturního a sociálního pracovníka*. 1. Hradec Králové: Tiskové družstvo pod ochranou sv. Jana Nepomuckého, 1935.

Senátor dr. Reyl šedesátníkem. *Lidové listy: Ústřední orgán československé strany lidové*. Praha, 1925, **4**(41): 1-2.

Seznam osob a ústavů Karlovy univerzity v Praze: jakož i státních zkušebních komisí ve studijním roce 1932-1933. Praha: Státní tiskárna v Praze, 1932.

Seznam přednášek: které se budou konati na Karlově univerzitě v Praze v letním běhu 1933. Praha: Státní tiskárna v Praze, 1933.

Seznam přednášek: které se budou konati na Karlově univerzitě v Praze v zimním běhu 1933 - 1934. Praha: Státní tiskárna v Praze, 1933.

Seznam přednášek: které se budou konati na Univerzitě Karlově v Praze v letním běhu 1934. Praha: Státní tiskárna v Praze, 1934.

Seznam přednášek: které se budou konati na Univerzitě Karlově v Praze v zimním běhu 1934 - 1935. Praha: Státní tiskárna v Praze, 1934.

SOUKUP, Jan. Klerikální seminář a bohoslovné učiliště v Hradci Králové. *Časopis katolického duchovenstva* . 1891,**32**(7).

STEJSKAL, František (ed.). *Vzpomínky rodáků a přátel bývalé pevnosti Města Josefova v jubilejním roce 150ti letého trvání: uspořádal František Stejskal, ředitel městských úřadů*. 1. Josefov: Trohoř a synové, 1930.

Stráž osvěty: časopis pro kulturní práci a občanskou výchovu. Nové Město nad Metují, 1923, **3**(3).

Stráž pokroku: nezávislý pokrokově demokratický týdeník pro severovýchodní Čechy. Hradec Králové: Josef Herda, 1928. **3**(47).

Stráž pokroku: Nezávislý pokrokový demokratický týdeník pro severovýchodní Čechy. Hradec Králové: Josef Herda, 1929, **4**(24).

SVOBODA, Oldřich. Za Msgre ThDr. Františkem Reylem. *Výroční zpráva Státní československé reálky v Hradci Králové: za školní rok 1935-1936*. Hradec Králové: Státní československá reálka, 1936.

Štít: lidový týdeník českého východu. Hradec Králové, 1912, **7**(42).

Štít: lidový týdeník českého východu. Hradec Králové, 1914, **9**(46).

Štít: lidový týdeník českého východu. Hradec Králové, 1923, **17**(35).

Štít: lidový týdeník českého východu. Hradec Králové, 1923, **17**(36).

Štít: lidový týdeník českého východu. Hradec Králové, 1935, **17**(21).

Štít: lidový týdeník českého východu. Hradec Králové, 1935, **29**(50).

Štít: lidový týdeník českého východu. Hradec Králové, 1935, **29**(7).

Štít: lidový týdeník českého východu. Hradec Králové, 1936, **30**(1).

Štít: lidový týdeník českého východu. Hradec Králové, 1936, **30**(3).

ThDr. František Reyl. *Časopis katolického duchovenstva*. 1936,**77**(1).

VAŠEK, Bedřich. *Křesťanská sociologie. Díl I., Život sociální*. V Praze: Universum, 1933. 317 s. Spisy Cyrilometodějské bohoslovecké fakulty v Olomouci; č. 1.

VAŠEK, Bedřich. *Křesťanská sociologie. Díl II, Spravedlnost v životě hospodářském*. V Praze: Československá akciová tiskárna, 1931.

VAŠEK, Bedřich. *Křesťanská sociologie: se zvláštním zřetelem k sociální činnosti kněžské. Díl III, Sociální práce*. V Praze: Tiskem a nákladem Československé akciové tiskárny, 1929. 365 s. Spisy Cyrilometodějské bohoslovecké fakulty v Olomouci; číslo 1.

VAŠEK, Bedřich. *Rukojeť křesťanské sociologie*. V Olomouci: Lidové knihkupectví, 1935.

Věstník katolického duchovenstva. Praha, 1914, **15**(4). s. 61.

Volná myšlenka: Časopis volných myslitelů českých. Praha, 1906, **2**(7).

Zákon ze dne 26. února 1930 o zásluhách T. G. Masaryka. *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1930. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1930/009-1930.pdf>

Použitá sekundární literatura se zde neuvádí, je však kompletně uvedena v disertační práci.

Summary

Francis Reyl's priesthood was very successful. Surrounding perceived him as an important functionary of the Catholic Church in East Bohemia. During his life he worked in several prestigious church posts (director of Borromaeum, rector of the priests' seminary, canon and subsequently provost of the cathedral chapter); in parish administration, with the exception of one-year chaplain episode, he never served.

Francis Reyl didn't become a bishop. It was probably because he did not study theology in Rome.

His priest - career went at the time of his activity in the boys' seminary Borromaeum especially through the educational work. He was an excellent organizer, a successful builder and skilled teacher who knew how to use his charisma in informal conversations shaping the character and moral attitudes entrusted to inmates.

Reyl's scientific contribution lies mainly in the domain of Christian sociology. As we have seen, he was one of the "pioneers" in this discipline at all.

All his lifetime he opposed to social liberalism. Reyl was very well read; he watched publications in these domains and also in foreign provenance, as evidenced by references and quotes various authors in his work. He was respected also in opposition camps.

Reyl did not accept Darwin's theory and systematically defined himself against it. The awareness of not only Catholics in the Diocese of Hradec Králové Reyl was signed by most as the executive editor and author of texts in apologetically periodical *Time considerations*. His cooperative activities in the political press and Catholic associations have already been extensively discussed.

After entering the political arena of the First Czechoslovak Republic did author F. Reyl pause. In addition to work for the cathedral chapter (especially the management of their assets) he devoted himself to politics fully. He was one of founders of the Christian-Social Party, and until the end of his days he was an active officer of the Czechoslovak People's Party. He worked as a county, district and local party official; during the First Republic was a member of the city council of Hradec Králové. In the years 1920 - 1935 was an important senator. This

confirms performing presidential duties in the People's Party Caucus in the second and third voting term.

During the whole Reyl's life we can observe his charity work. With increasing income realized Reyl increasingly challenging projects, culminating in the emergence of *Záštita*, home of lonely old women. Born in a poor background he could probably well aware how talented youth can easily go to waste, if it does not get adequate education just because of lack of funding. The numerous of his slums and student foundations are proof. Reyl's energies and toughness, which we observed in all his work, had obviously sprung from the character. It can help us outline the variety of interests; he devoted himself to free time and perhaps a holiday. To commemorate the completion, as it is clear from the previous chapters that Reyl was very well-read man, who bred affection also to the artistic literature. In addition, he played the violin, and by contemporaries very well sung. During his studies at the gymnasium, during the holidays he digested in his birth-town Josefov where he took part as a violin player in a local student sextet. In sports, he devoted himself to swimming, skating and at that time, even to the former priest, somewhat uncharacteristically, and cycling. Reyl's lifetime had strong links to the East Bohemia, and the region of Hradec Králové. As we have seen, his philanthropic activities led to the birthplace Josefov, lifelong sphere, Hradec Králové, and his diocese of Hradec Králové. The conditions of eastern Bohemia he knew well. Based on this knowledge based he his own specific political objectives.

Anotace

Disertační práce se zabývá životem královéhradeckého katolického kněze, vědce v oboru křesťanské sociologie a politika ThDr. Františka Reyla (1865 – 1935). Životní osudy, významné posty, jež Reyl zastával, jeho dílo i události, které ho zastihly, jsou zasazeny chronologicky, tak jak do Reylova života patřily. V první části práce je stručně nastíněna dějinná situace katolické církve v Čechách i v Evropě v době Reylova života, na přelomu 19. a 20. století. Následující část popisuje jeho osudy od dětství, přes studia na gymnáziu (včetně pobytu v církevním studentském semináři Borromaeu) a v kněžském semináři až po vysvěcení na kněze. Třetí část práce se zabývá Reylovou činností na přelomu 19. a 20. století, kdy byl ředitelem studentského semináře Borromaeum a rektorem kněžského semináře. Kromě toho čile publikoval a věnoval se veřejnému životu a už i politice, což je v práci rovněž obsaženo. Čtvrtá, poslední, část práce je zaměřena na Reylovy osudy a práci v době První republiky, kdy byl senátorem v Národním shromáždění Republiky československé a věnoval se hlavně politice. Práce je doplněna o obrazovou přílohu a stenografické záznamy všech jeho projevů v senátu NS ČSR.

Klíčová slova

apologie, Československá strana lidová, Hradec Králové, Josefov, kapitula, kněz, Královéhradecká diecéze, křesťanská sociologie, probošt, senát

Abstract

The dissertation thesis deals with the life of the catholic priest, scientist in a discipline of the Christian sociology and a politics ThDr. Francis Reyl (1865-1935). Life stories, important positions which he held, his work and events that touched him, are presented in chronological order, as they occupied Reyl's life. The first part briefly outlines the historical situation of the Catholic Church in the Czech Republic and in Europe at the time of Reyl's life in the 19th and 20th centuries. The following section describes his fates from childhood through secondary school studies (including a stay in a church students' seminary Borromaeum) and the priests' seminary formation up to his ordination. The third part deals with Reyl's activities in the 19th and 20th centuries, when he was a director of the students' seminar Borromaeum and rector of the priests' seminary. In addition, he had published a lot and devoted himself to public life and established policy, which is included in this thesis also. The fourth and last part focuses on Reyl's fates and work during The First Czechoslovak Republic, when he was a senator in the National Assembly of the Czechoslovak Republic and devoted himself mainly to politics. The thesis is accompanied by a picture attachment and stenographic recordings of his speeches in the Senate of the Czechoslovakian Parliament.

Keywords

apologia, chapter , Christian sociology, Czechoslovak People's Party, Diocese of Hradec Králové, Hradec Králové, Josefov, provost, Senate